

Παρασκευή 23 Δεκεμβρίου 2016

Επικοινωνία ή ενημέρωση;

Κύρια διευθυντά

Οι παρατηρήσεις του κ. Αχιλλέα Παπαρσένου περί δημοσιογραφίας στο τελευταίο κυριακάτικο φύλλο σας με παρακίνησαν σε τούτη την επιστολή. Θέμα: Η κοινωνική επικοινωνία· την οποίαν εμείς κακώς ονομάζουμε ενημέρωση. Παραχωρούμε, δηλαδή, σε κάποιες αδύνατες δυνάμεις, αρχές, εξουσίες (πείτε τις όπως θέλετε) να μας προμηθεύουν πληροφορίες, με βάση τις οποίες παίρνουμε σημαντικότητες ατομικές και πολιτικές αποφάσεις. (Πληροφορίες τις οποίες οι προμηθευτές επιλέγουν με ιδιοτελή συνήθως κριτήρια.)

Τάσεις, που ισχύουν σε όλες τις χώρες του ανεπτυγμένου κόσμου, σ' εμάς έχουν λάβει ακραίες μορφές. Η μείωση της κυκλοφορίας των εφημερίδων, για παράδειγμα. Στην Ελλάδα στην πραγματικότητα δεν υπάρχει Τύπος. Γύρω στις 100.000 οι αγοραστές καθημερινών πολιτικών εφημερίδων. Είναι νούμερο που εξηγείται σε χώρες με μεγάλα ποσοστά αγραμματοσύνης, ότι με 97,7% εγγράμματους. Η πληροφόρηση στην Ελλάδα γίνεται από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (όπως τα λέμε). Η πληροφόρηση, ειδήσεις δηλαδή και σχολιασμός, από το ραδιόφωνο είναι ελαττωματική· την ώρα που ακούς το ραδιόφωνο ασχολείται και με κάτι άλλο. Ακόμα πιο ελαττωματική η πληροφόρηση από την τηλεόραση· γεγονότα χωρίς εικόνα δεν είναι ειδήσεις· αντίθετα, δραματικές εικόνες χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελούν πρώτες ειδήσεις. Ο σχολιασμός, επιπόλαιος και μεροληπτικός· καβγαδίσματα. Τα κοινωνικά μέσα, τέλος, μέσο εκφράσεως θυμικών καταστάσεων. Επικρατούν η κακεντρέχεια και η αγένεια· οι κακοί περισσότεροι από τους αγαθούς και πιο επιθετικοί· οπαδοί ακραίων ιδεολογιών και κενών ιδεοληψιών. Γενικώς η τζάμπα πραμάτεια είναι πάντα κακής ποιότητας.

Στην Ελλάδα αισθητή η έλλειψη έντυπης πληροφόρησης. Που όταν τη δέχεσαι, όταν τη διαβάζεις, δεν μπορεί να κάνεις, να σκέφτεσαι κάτι άλλο. Που

από τον σχολιασμό επιλέγεις με ψυχρή λογική τον μετριοπαθή, τον ανιδιοτελή, τον ορθοφρονούντα.

Τα γεγονότα. Αριθμός φύλλων κυκλοφορίας ανά 1.000 κατοίκους ημερησίων πολιτικών εφημερίδων σε μερικές χώρες: Ιαπωνία 669, Σουηδία 541, Μεγάλη Βρετανία 409, Γερμανία 375, Γαλλία 190, Ιταλία 121, Τουρκία 95, Πορτογαλία 83, Ελλάς 50 (τότε που ο «Ελεύθερος Τύπος» είχε κυκλοφορία 135.000 φύλλων και ΤΑ ΝΕΑ 133.000). Τα στοιχεία έχουν ανληθεί από την πηγή [www. pressreference.com](http://www.pressreference.com) και αναφέρονται στο έτος 2000. Τα προτίμια λόγω κοινής προελεύσεως, με βάση δηλαδή κοινών για όλες τις χώρες κριτηρίων. Εξάλλου, δεν πρόκειται για στιγμιαία κατάσταση· ο συσχετισμός, το πιο σπουδαίο, παραμένει σε γενικές γραμμές σταθερός, παρά τη γενική πτωτική τάση. Στην Ελλάδα, ξαναλέω, η πτώση πλησιάζει την εκμηδένιση, έλλειμμα δημοκρατίας. Την εβδομάδα 5-10 Δεκεμβρίου η μέση πανελλαδική κυκλοφορία ημερησίων πολιτικών εφημερίδων (πλην «Καθημερινής» και «Μακεδονίας») ήταν 90.538 φύλλα (πηγή: ΤΑ ΝΕΑ, 17-18 Δεκ.), δηλαδή 9-10 αντίτυπα ανά 1.000 κατοίκους.

Μία περίεργη σκέψη: Δες η κυκλοφορία των εφημερίδων, μεγαλύτερη ή μικρότερη, να επηρεάζει μια κοινωνία προς μεγαλύτερη ή μικρότερη ευταξία; Από τα στοιχεία που παρατέθηκαν πιο πάνω μοιάζει σαν να υπάρχει μια τέτοια αντιστοιχία. Δύο ακραίες περιπτώσεις κοινωνικής συμπεριφοράς: Στην Ιαπωνία απεργία σημαίνει ότι πας στην εργασία σου φορώντας ένα μαύρο περιβραχιόνιο. Στην Ελλάδα, κατά το 2013 έχουν καταγραφεί από το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ 228 απεργίες στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας και 175 στον δημόσιο. Η ΓΣΕΕ και η ΑΔΕΔΥ πραγματοποίησαν πέντε 24ωρες πανελλαδικές απεργίες. Η απεργιακή δράση συνοδεύθηκε πολλές φορές από καταλήψεις χώρων εργασίας. Η αντιστοιχία με την κυκλοφορία εφημερίδων: 669 στη χώρα με τα μαύρα περιβραχιόνια 50 (σήμερα 9-10) στη χώρα των καταλήψεων.

Εδώ η στοιχειώδης λογική θα υπεδείκνυε ανάγκη μέτρων υπέρ του Τύπου. Πρώτο, νέα σύγχρονη νομοθεσία. Ταυ-

τόχρονα πρέπει να λειτουργήσει με νέους τρόπους ο μηχανισμός εκδόσεως των εφημερίδων. Οι εργασιακές σχέσεις πρέπει να τεθούν επί εντελώς νέας βάσεως. Φαίνεται να βρίσκονται στη βάση της καταβαρθρώσεως των ελληνικών εφημερίδων.

ΝΙΚ. Α. Γ. ΛΙΝΑΡΑΤΟΣ